

ประชาคมอาเซียนกับมหาวิทยาลัยสงขลิ่งในมุมมองของข้าพเจ้า
The Association for South East Asian Nations (ASEAN)
And MBU University in my view point.

โดย ดร. ทรงศักดิ์ พรหมดี ศน.บ., M.A., Ph.D

อาจารย์ประจำคณะศาสนาและปรัชญา มจร. วิทยาเขตล้านนา

เมื่อเอ่ยถึงประชาคมอาเซียน เชื่อว่าทุกคน หน่วยงาน องค์กร สถาบัน ทั้งภาครัฐ และเอกชน ทุกภาคส่วน คงไม่มีใครไม่รู้จักชื่อนี้ เพราะการประชาสัมพันธ์และประชาสัมพันธ์ไม่เว้นแต่ละวัน ไม่ว่าจะเปิดไปช่องทางไหน หรือรายการอะไร ก็มักจะกล่าวถึง หรือเอ่ยถึงกันเป็นประจำ นับว่าเป็นความสำเร็จทางด้านยุทธศาสตร์ในการประชาสัมพันธ์เชิงรุกปลูกประชาชนให้ตื่นขึ้นมาจากแนวคิดดึกดำบรรพ์ ทำให้ทุกคนได้ตระหนักเข้าถึง และเข้าใจบริบทและความหมายของประชาคมอาเซียน ที่จะมาถึงในปี พ.ศ. 2558 (ปีสากล ค.ศ. 2015) ซึ่งปัจจุบันหลายประเทศ ทั้งที่จะได้เป็นกลุ่มสมาชิกทั้งสิบประเทศ และยังไม่ได้เข้ามาเป็นกลุ่มสมาชิก ต่างให้ความสนใจเป็นพิเศษทำให้เกิดกระแสวิพากษ์ วิจารณ์กันถึงผลได้และผลเสียต่างๆ มากมาย สื่อยักษ์ใหญ่ทั้งหลายไม่ว่าจะเป็น ซีเอ็นเอ็น CNN หรือ ยูบีซี UBC ต่างยกให้เป็นหัวข้อข่าวฮอตนิวส์ ประจำสัปดาห์เลยทีเดียวได้

เมื่อทั่วโลกกำลังจับตามองและให้ความสนใจเรื่องนี้ ผู้เขียนจึงขอหยิบยกเอาเรื่องนี้มาเป็นประเด็นในการนำเสนอในมุมมองด้านการศึกษาและวิสัยทัศน์ ของมหาวิทยาลัยทางด้านพระพุทธศาสนา โดยเฉพาะมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย หรือที่ทั่วไปเรียกว่ามหาวิทยาลัยสงขลิ่ง ในฐานะที่เป็นมหาวิทยาลัยที่มีบทบาทและภาพลักษณ์ของผู้นำทางด้านจิตวิญญาณของสังคม ด้วยการอนุรักษ์และสืบทอดศิลปและวัฒนธรรม มีนโยบายหลักของการผลิตบัณฑิต ตามปณิธานที่ว่า “คุณธรรมนำความรู้ สู้สังคม, ระเบียบ สามัคคี บำเพ็ญประโยชน์” เป็นมหาวิทยาลัยที่อยู่ในการกำกับกับดูแลของรัฐและอยู่ภายใต้การอุปถัมภ์ของสถาบันพระมหากษัตริย์มาโดยตลอด ดังนั้น ด้วยบทบาทและหน้าที่ของมหาวิทยาลัยที่มีพันธกิจหลักคือการรักษาไว้ซึ่งสถาบันหลักของชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ด้วยการอนุรักษ์สืบทอดปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมกลับคืนสู่สังคม ความเปลี่ยนแปลงของสังคมกำลังมีพลวัตที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ชนิดแบบก้าวกระโดด จากความเป็นประเทศเกษตรกรรม มีเศรษฐกิจแบบพอเพียง ใช้อุตสาหกรรมในด้านการเกษตร และเทคโนโลยีเพื่อสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ในปัจจุบันเราไม่สามารถที่จะยืนอยู่ได้ด้วยคนเดียวโดยลำพัง หากเหลียวหลังแลหน้า เราก็คงพบว่า เรามีทั้งพี่และน้องที่เป็นกลุ่มประเทศเพื่อนบ้าน เราไม่อาจปล่อยให้พี่น้องเพื่อนบ้านของเราเป็นประเทศที่ด้อยการพัฒนา ในขณะที่พวกเขาจะกระโดดเป็นประเทศที่พัฒนาแล้ว แต่ในขณะที่สายตาของเวทีโลกเขายังมองเราเป็นเด็กอนุบาลประเทศเล็กๆ ที่ต้องพึ่งพาเม็ดเงินจากกระเป๋าของมิสเตอร์ IMF หรือแบมือขอความช่วยเหลือจากพี่ใหญ่อย่างญี่ปุ่นอยู่ ความเจ็บปวดของการยืนโดยลำพัง บนเส้นมาตรฐานของชนชั้นวรรณะในสายตาเวทีโลก เราจะอยู่อย่างสง่างาม หรือจะถูกเหยียดหยามด้วยความเป็นชาติพันธุ์ที่มีปมด้อย นั่นคือสิ่งที่จะต้องเลือกในเวทีของการแข่งขันทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรงในยุคปัจจุบัน

เมื่อเราเลือกที่จะยืนเป็นทีมในสายตาเวทีโลก และเรากำลังจะสง่างามในรูปแบบของความเป็นกลุ่มประเทศเล็กๆ ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้สิบประเทศ ภายใต้ชื่อใหม่ว่า “ประชาคมอาเซียน” จึงเป็นเหมือนเครื่องหมายการค้ายี่ห้อใหม่ ที่มาแรงที่สุดในยุคนี้ ในขณะที่ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศกรีซ ที่ฉุดดึงค่าเงินยูโรใน

คำดั่งลงแหว ปัญหาหนี้สินธนาคารในสเปน หรือว่าปัญหาการเมืองอังกฤษกับอเมริกาที่ทำให้พิชเศรษฐกิจลुकلام ไปเหมือกับไฟลามทุ่งทั่วโลก แต่มองข้ามมาอีกฟากฝั่งขอบทะเล อย่างเอเชียกับยังยืนอยู่ได้โดยมีผลกระทบ จากพิชภัยเศรษฐกิจน้อยมาก เหตุผลเพราะอะไร เป็นสิ่งที่ทั่วโลกกำลังตะลึง และจับตามอง “ประชาคม อาเซียน” หรือจะเป็นเพราะ สมญานามใหม่ที่เรียกกันว่า “แจ๊คผู้ฆ่ายักษ์”

อะไรคือสมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้, อาเซียน (Association of Southeast Asian Nations – ASEAN)

ประวัติการก่อตั้ง

สมาคมประชาชาติแห่งเอเชียตะวันออกเฉียงใต้หรืออาเซียน ก่อตั้งขึ้นโดยปฏิญญา กรุงเทพฯ (Bangkok Declaration) ซึ่งลงนามโดยรัฐมนตรีของ 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย เมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 ต่อมาประเทศบรูไน ดารุสซาลาม เข้าเป็น สมาชิกประเทศที่ 6 เมื่อวันที่ 7 มกราคม 2527 เวียดนามเข้าเป็นสมาชิกประเทศที่ 7 เมื่อวันที่ 28 กรกฎาคม 2538 ลาวและพม่าเข้าเป็นสมาชิกประเทศ ที่ 8 และ 9 ตามลำดับ เมื่อวันที่ 23 กรกฎาคม 2540 และกัมพูชาเป็นสมาชิกประเทศที่ 10 เมื่อวันที่ 30 เมษายน 2542 อาเซียนปัจจุบันประกอบด้วยประชากรรวมกันประมาณ 600 ล้านคน ครอบคลุมพื้นที่ 4.5 ล้าน ตารางกิโลเมตร

 วัตถุประสงค์ของการก่อตั้งสมาคมอาเซียน ตามปฏิญญากรุงเทพฯ มีดังนี้

- 1) เพื่อส่งเสริมความร่วมมือ และความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม เทคโนโลยี วิทยาศาสตร์ และการบริหาร
- 2) เพื่อส่งเสริมสันติภาพและความมั่นคงส่วนภูมิภาค
- 3) เพื่อเสริมสร้างความเจริญรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจและพัฒนาการทางวัฒนธรรม ในภูมิภาค
- 4) เพื่อส่งเสริมให้ประชาชนในอาเซียนมีความเป็นอยู่และคุณภาพชีวิตที่ดี
- 5) เพื่อให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน ในรูปของการฝึกอบรมและการวิจัย และส่งเสริม การศึกษาด้าน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้
- 6) เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการเกษตรและอุตสาหกรรม การขยายการค้า ตลอดจน การปรับปรุงการ ขนส่งและการคมนาคม
- 7) เพื่อเสริมสร้างความร่วมมืออาเซียนกับประเทศภายนอก องค์การความร่วมมือ แห่งภูมิภาคอื่น ๆ และ องค์การระหว่างประเทศ

 โครงสร้างการดำเนินงานของอาเซียนจะประกอบด้วยส่วนสำคัญ ดังนี้

สำนักเลขาธิการอาเซียน (ASEAN Secretariat) สำนักเลขาธิการอาเซียนได้จัดตั้งขึ้นตามข้อตกลงที่ลงนามโดยรัฐมนตรีต่างประเทศ อาเซียนในระหว่างการประชุมสุดยอดอาเซียน ครั้งที่ 1 ในปี 2519 เพื่อทำหน้าที่ประสานงานและ ดำเนินงานตามโครงการและกิจกรรมต่าง ๆ ของสมาคมอาเซียน และเป็นศูนย์กลางในการติดต่อระหว่าง สมาคมอาเซียน คณะกรรมการ ตลอดจนสถาบันต่าง ๆ และรัฐบาลของประเทศสมาชิก

สำนักเลขาธิการอาเซียนตั้งอยู่ที่กรุงจาการ์ตา ประเทศอินโดนีเซีย โดยมีหัวหน้า สำนักงานเรียกว่า “เลขาธิการอาเซียน” ซึ่งเมื่อเดือนกรกฎาคม 2545 ที่ประชุมรัฐมนตรีต่างประเทศ อาเซียน ครั้งที่ 35 ได้แต่งตั้ง นาย Ong Keng Yong” ชาวสิงคโปร์ เป็นเลขาธิการอาเซียนคนใหม่แทนนาย Rodolfo C. Severino Jr. เลขาธิการอาเซียนคนปัจจุบัน โดยจะมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 5 ปี (ตั้งแต่ 1 มกราคม 2546) และมีรอง เลขาธิการอาเซียนจำนวน 2 คน คือ Dr. Wilfrido V. Villacorta ชาวฟิลิปปินส์ และ Pengiran Mashor

Pengiran Ahmad ชาวบรูไนฯ โดยจะมีวาระในการดำรงตำแหน่ง 3 ปี (ระหว่างปี 2546-2549)

สำนักงานอาเซียนแห่งชาติ หรือกรมอาเซียน (ASEAN National Secretariat) เป็นหน่วยงานในกระทรวงการต่างประเทศของประเทศสมาชิก ซึ่งแต่ละประเทศ ได้จัดตั้งขึ้นเพื่อทำหน้าที่รับผิดชอบประสานงานเกี่ยวกับอาเซียนในประเทศนั้น ๆ และติดตามผล ของการดำเนินกิจกรรม/ความร่วมมือต่าง ๆ สำหรับประเทศไทยนั้น ได้มีการจัดตั้งกรมอาเซียน ให้มีหน้าที่รับผิดชอบในการปฏิบัติงานด้านอาเซียนดังกล่าว

บทบาทที่สำคัญของประเทศไทยกับอาเซียน

เมื่อมองย้อนหลังในอดีต ประเทศไทยมีบทบาทที่สำคัญในการนำไปสู่การก่อตั้งสมาคม ความร่วมมือในภูมิภาคนี้ เนื่องจากประเทศไทยเป็นประเทศผู้ไกล่เกลี่ยข้อพิพาทระหว่างประเทศที่เกิดขึ้น ก่อนหน้าการก่อตั้งสมาคมประชาชาติเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ หรืออาเซียน เมื่อปี 2510 จนกระทั่งทำให้ ประเทศคู่กรณีสามารถที่จะยุติข้อพิพาทดังกล่าว และหันหน้ามาร่วมมือกัน ผลพวงของการสร้างความ เข้าใจอันดี โดยมีไทยเป็นประเทศกลางที่มีบทบาทสำคัญ โดยเมื่อวันที่ 8 สิงหาคม 2510 ประเทศใน เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ 5 ประเทศ ได้แก่ อินโดนีเซีย มาเลเซีย ฟิลิปปินส์ สิงคโปร์ และไทย ได้ร่วม ลงนามในปฏิญญากรุงเทพ (Bangkok Declaration) ประกาศจัดตั้งสมาคมอาเซียน โดยมีการลงนามที่ห้องเทววงศ์ กระทรวงการต่างประเทศ วังสราญรมย์ ในข้อตกลงของการลงนามปฏิญญากรุงเทพมีความสำคัญดังนี้

- 1) **ความร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคง** ในด้านการเมืองและความมั่นคง อาเซียนได้มุ่งเน้นความร่วมมือเพื่อธำรงรักษาสันติภาพและความมั่นคงของภูมิภาคตลอดมา โดยได้มี การจัดทำและผลักดันให้ทุกประเทศในภูมิภาคให้ความสำคัญและยึดมั่นในสนธิสัญญาไมตรีและความ ร่วมมือในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ (Treaty of Amity and Cooperation หรือ TAC) ปี ค.ศ. 1976 ซึ่งถือว่าเป็นเอกสารที่กำหนดแนวทางการปฏิบัติในการดำเนินความสัมพันธ์ระหว่างกัน ในภูมิภาค ที่มุ่งเน้นการสร้างสันติภาพและความมั่นคง ความเจริญรุ่งเรืองด้านเศรษฐกิจ และความร่วมมือระหว่างกันเป็นต้น
- 2) **ความร่วมมือด้านเศรษฐกิจ** จากการที่สถานการณ์ทางเศรษฐกิจโลกได้ เปลี่ยนไปภายหลังการเจรจาเปิดเสรีการค้ารอบอุรุกวัย และการแบ่งตลาดโลกออกเป็นกลุ่มภูมิภาค ไทยได้เห็นความจำเป็นที่จะต้องสร้างกลุ่มเศรษฐกิจในภูมิภาคเพื่อเสริมสร้างอำนาจต่อรองของ ประเทศในภูมิภาคและศักยภาพในการผลิต ในปี 2535 (ค.ศ. 1992) ประเทศไทย โดยอดีตนายกรัฐมนตรี พ.ณ. นายอานันท์ ปันยารชุน ได้เสนอให้อาเซียนร่วมมือกันอย่างจริงจังในการเปิดเสรี การค้าระหว่างกัน โดยผลักดันให้มีการจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน (ASEAN Free Trade Area – AFTA) เป็นต้น
- 3) **ความร่วมมือด้านสังคม** ความร่วมมือทางด้านสังคมหรือความร่วมมือ เฉพาะด้าน (Functional Cooperation) ของอาเซียน ฯลฯ ความร่วมมือทางสังคมได้เอื้อประโยชน์ต่อการพัฒนาในประเทศไทย เป็น จำนวนมาก และส่งเสริมให้มีบรรยากาศแห่งความร่วมมือกันเพื่อการพัฒนา ซึ่งสะท้อนไปสู่การมีเสถียรภาพ สันติสุข และความก้าวหน้าในภูมิภาค

(ข้อมูลจาก กลุ่มงานนโยบาย กรมอาเซียน กรกฎาคม; 2546)

ดังนั้น ประเทศไทยจึงเป็นหนึ่งใน 5 ของสมาชิกผู้ก่อตั้งและเป็นจุดกำเนิดของอาเซียน ไทยมีบทบาทอย่างแข็งขันในกิจกรรมของอาเซียนตลอดมา รวมทั้งยังมีส่วนผลักดันให้อาเซียนมีโครงการความร่วมมือในด้านต่างๆ ที่ทันการณ์และสอดคล้องกับสภาพแวดล้อมและสถานการณ์ระหว่างประเทศ อาทิ การจัดตั้งเขตการค้าเสรีอาเซียน การประชุมอาเซียนว่าด้วยความ ร่วมมือด้านการเมืองและความมั่นคงในภูมิภาคเอเชีย-แปซิฟิก สนธิสัญญาเขตปลอดอาวุธนิวเคลียร์ในภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในขณะที่เดียวกันอาเซียนก็มีความสำคัญต่อประเทศไทยโดยนอกจากจะสร้างพันธมิตรและความเป็นปึกแผ่น ตลอดจนเสถียรภาพและสันติภาพใน

ภูมิภาคแล้ว ยังช่วยเพิ่มอำนาจต่อรองในการเจรจาระหว่างประเทศ และร่วมมือกันในการแก้ไขปัญหาข้ามชาติ และการพัฒนาขั้นพื้นฐานต่างๆ อย่างเป็นรูปธรรม นอกจากนี้ ความร่วมมือทางด้านเศรษฐกิจและอุตสาหกรรม ภายในอาเซียนได้เปิดโอกาสให้มีการขยายตัวด้านการค้าและการลงทุนในประเทศไทยมากขึ้น ซึ่งนำผลดีมาสู่ เศรษฐกิจของประเทศไทยและของประเทศสมาชิกอาเซียนโดยส่วนรวม

การเตรียมความพร้อมเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน ภายใต้กรอบ 3 เสาหลัก กับ 5 นโยบาย

เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมในการก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียน สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ ได้ถูกกำหนดเป็นหน่วยงานกลางในการประสานความร่วมมือกับองค์กรหลักต่าง ๆ เพื่อเตรียมการ วางแผน พัฒนา เตรียมความพร้อมให้แก่ครู คณาจารย์ บุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชน เพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 โดยกำหนดเป็นแผนปฏิบัติการ 5 ปี (พ.ศ. 2554-2558) ภายใต้กรอบ 3 เสาหลัก กับ 5 นโยบาย จากปฏิญญา ชะอำ-หัวหิน ด้านการศึกษาฯ ต่อการขับเคลื่อนประชาคม เศรษฐกิจอาเซียน สาระสำคัญของปฏิญญาดังกล่าวเน้นความสำคัญของบทบาทการศึกษาในการสร้างประชาคมอาเซียน 3 เสาหลัก ดังนี้

- 1) **บทบาทการศึกษาในเสาหลักด้านการเมืองและความมั่นคง** : การสร้างความเข้าใจและตระหนักถึงความสำคัญของกฎบัตรอาเซียน การส่งเสริมหลักการประชาธิปไตย การส่งเสริมการศึกษาด้านสิทธิมนุษยชน ตระหนักคุณค่าและค่านิยมทางวัฒนธรรม การสร้างเครือข่ายผู้บริหารโรงเรียนเพื่อบูรณาการความร่วมมือด้านการศึกษา การจัดงานฉลองวันอาเซียนในประเทศสมาชิกในช่วงเดือนสิงหาคมซึ่งเป็นวันก่อตั้งอาเซียน
- 2) **บทบาทการศึกษาในเสาหลักด้านเศรษฐกิจ** : การจัดทำกรอบการพัฒนาทักษะในอาเซียน การพัฒนาระบบการถ่ายโอนนักเรียน การถ่ายโอนแรงงานที่มีความชำนาญการในภูมิภาค การพัฒนามาตรฐานอาชีพที่เน้นศักยภาพในอาเซียนที่สามารถสนองตอบความต้องการของภาคอุตสาหกรรม
- 3) **บทบาทการศึกษาในเสาหลักด้านสังคมและวัฒนธรรม** : การจัดการศึกษาที่มีคุณภาพในชุมชนชนบท การจัดหลักสูตรระดับปริญญาตรีเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรมอาเซียน การสนับสนุนการเรียนภาษาอาเซียน การสร้างความตระหนักเกี่ยวกับอาเซียนในเยาวชน การพัฒนาด้านการวิจัยและการพัฒนาในภูมิภาค การสร้างความรู้และตระหนักเกี่ยวกับประเด็นด้านสิ่งแวดล้อม การส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อบรรลุเป้าหมายการศึกษาเพื่อปวงชน การจัดทำเนื้อหาเกี่ยวกับอาเซียนร่วมกัน ตลอดจนการร่วมแบ่งปันทรัพยากรและจัดตั้งกองทุนเพื่อการพัฒนาการศึกษาในภูมิภาค

นโยบายการศึกษาไทยเพื่อก้าวสู่ประชาคมอาเซียน

รัฐบาลไทยได้จัดสรรงบประมาณ 3,000 ล้านบาท (ปี 2552-2557) สำหรับแผนดำเนินการระยะ 5 ปี เพื่อผลักดันให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางการศึกษาในภูมิภาคอาเซียน โดยมีเป้าหมายว่า ภายในปี 2557 จะต้อง มีนักเรียน นักศึกษาต่างชาติเข้ามาศึกษาต่อในประเทศไทย จำนวนทั้งสิ้น 1 แสนคน ด้วยการพัฒนาสถานศึกษาทุกระดับการศึกษาและจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ

โดยที่กระทรวงศึกษาธิการเป็นหน่วยงานหลักในการจัดการศึกษาของประเทศ จึงมีภารกิจสำคัญในการขับเคลื่อนการดำเนินงานด้านการศึกษาเพื่อให้บรรลุการจัดตั้งประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558 ตามกฎบัตรอาเซียน และการดำเนินงานตามปฏิญญา ชะอำ-หัวหิน ว่าด้วยการเสริมสร้างความร่วมมือด้านการศึกษาเพื่อบรรลุประชาคมอาเซียนที่เอื้ออาทร และแบ่งปันให้บังเกิดผลเป็นรูปธรรม ทั้งนี้ได้มีการตั้งคณะกรรมการ

ระดับชาติ เพื่อขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาในอาเซียนสู่การบรรลุเป้าหมาย การจัดตั้งประชาคมอาเซียนภายในปี 2558 ขึ้น 1 คณะ โดยมีรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการเป็นประธาน ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ เป็นรองประธาน และผู้บริหารองค์กรหลักร่วมเป็นกรรมการ มีหน้าที่กำหนดนโยบายการดำเนินโครงการและกิจกรรมด้านการศึกษา กำกับ ติดตาม ประเมินผล และให้ข้อคิดเห็นเพื่อให้การดำเนินการขับเคลื่อนความร่วมมือด้านการศึกษาในอาเซียนขององค์กรหลัก สถาบัน และหน่วยงานด้านการศึกษาที่เกี่ยวข้องให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม ในการประชุมคณะกรรมการระดับชาติฯ ดังกล่าว เมื่อวันที่ 23 สิงหาคม 2553 ได้เห็นชอบนโยบายการศึกษาของไทยเพื่อดำเนินการตามปฏิญญาอาเซียนด้านการศึกษา ดังนี้

นโยบายที่ 1 : การเผยแพร่ความรู้ ข้อมูลข่าวสาร และเจตคติที่ดีเกี่ยวกับอาเซียน เพื่อสร้างความตระหนัก และเตรียมความพร้อมของครู คณาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา นักเรียน นักศึกษา และประชาชนเพื่อก้าวเข้าสู่ประชาคมอาเซียนภายในปี2558

นโยบายที่ 2 : การพัฒนาศักยภาพของนักเรียน นักศึกษา และประชาชนให้มีทักษะที่เหมาะสมเพื่อเตรียมความพร้อมในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน เช่น ความรู้ภาษาอังกฤษ ภาษาเพื่อนบ้าน เทคโนโลยีสารสนเทศ ทักษะและความชำนาญการ ที่สอดคล้องกับการปรับตัวและเปลี่ยนแปลงทางอุตสาหกรรม และการเพิ่มโอกาสในการหางานทำของประชาชนรวมทั้งการพิจารณาแผนผลิตกำลังคน

นโยบายที่ 3 : การพัฒนามาตรฐานการศึกษา เพื่อส่งเสริมการหมุนเวียนของนักศึกษา และครูอาจารย์ในอาเซียน รวมทั้งเพื่อให้มีการยอมรับในคุณสมบัติทางวิชาการร่วมกันในอาเซียน การส่งเสริมความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาต่าง ๆ และการแลกเปลี่ยนเยาวชน การพัฒนาระบบการศึกษาทางไกล ซึ่งช่วยสนับสนุนการศึกษาตลอดชีวิต การส่งเสริมและปรับปรุงการศึกษาด้านอาชีวศึกษา และการฝึกอบรมทางอาชีพในขั้นต้น และขั้นต่อเนื่อง ตลอดจนส่งเสริมและเพิ่มพูนความร่วมมือระหว่างสถาบันการศึกษาของประเทศสมาชิกอาเซียน

นโยบายที่ 4 : การเตรียมความพร้อมเพื่อเปิดเสรีการศึกษาในอาเซียน เพื่อรองรับการก้าวสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน ประกอบด้วย การจัดทำความตกลงยอมรับร่วมด้านการศึกษา การพัฒนาความสามารถ ประสบการณ์ ในสาขาวิชาวิชาชีพสำคัญต่าง ๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการศึกษา ควบคู่กับการเปิดเสรีด้านการเคลื่อนย้ายแรงงาน

นโยบายที่ 5 : การพัฒนาเยาวชนเพื่อเป็นทรัพยากรสำคัญในการก้าวสู่ประชาคมอาเซียน สำหรับโครงการ และภารกิจสำคัญที่องค์กรหลักต่าง ๆ ภายใต้กระทรวงศึกษาธิการได้ดำเนินการอยู่แล้ว เพื่อสนับสนุนและส่งเสริมความร่วมมือด้านการศึกษาทุกระดับ ทั้งในระบบ การศึกษานอกโรงเรียน และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมีเป้าหมายเดียวกันคือ การพัฒนาศักยภาพประชาชนคนไทยให้เข้าสู่การสร้างประชาคมอาเซียน ภายในปี 2558

นโยบายการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ที่สอดคล้องกับปฏิญญา 3 เสาหลัก กับ 5 นโยบาย

เราได้ทราบแล้วว่าอาเซียนคืออะไร มีความสำคัญอย่างไรต่อการพัฒนาด้านโครงสร้างทางเศรษฐกิจ สังคม และวัฒนธรรม 3 เสาหลักนี้ ทำให้ถึงความสำคัญขนาดนั้น เพื่อสรุปเป็นข้อบ่งชี้บางอย่างที่น่าสังเกตกรอบของปฏิญญานี้ประเทศสมาชิกได้ร่วมลงนามในประเทศไทย หรือเป็นการปรับประยุกต์และบูรณาการมาจากโครงสร้างพื้นฐานเดิมของสังคมไทย ที่มีเสาหลักทั้ง 3 คือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ความจงรักภักดีต่อสถาบันของคนไทย ทำให้สายตาของประเทศสมาชิกถึงเห็นสังคมไทยเป็น The Ideal และนี่อาจเป็นกุญแจและเป็นกฎบัตรของอาเซียนในปัจจุบัน ที่ประเทศสมาชิกทั้งสิบประเทศต่างมีความหวังให้ความเห็นและ

ลงมติตรงกันว่า จะเป็นโซ่ของคล้องนวัตกรรมใหม่ของกลุ่มประเทศอาเซียนให้พัฒนาไปสู่กลุ่มประเทศมหาอำนาจใหม่แห่งเอเชียที่จะยืนอย่างสง่างามในเวทีโลกต่อไป

อาเซียนมีเสาที่แข็งแกร่ง กรอบของ 5 นโยบาย คงไม่ต้องมองเป็นสิ่งอื่นใดนอกจาก ตัวโครงสร้างที่กำลังเป็นรูปเป็นร่างที่ภาครัฐกำลังเร่งสร้างและร้อยรัดความเป็นประชาคมอาเซียนให้เห็นเป็นรูปธรรมให้เร็วที่สุด ดังนั้นทุกภาคส่วนในสังคมไทย ถ้ายังไม่อาจเข้าใจ และยังไม่มาคิดถึงเรื่องผลประโยชน์หรือ ผลได้ผลเสียอยู่ คงไม่ต่างอะไรจากนิทานเรื่องดาบอดคำข้าง ที่ไม่มีวันเข้าใจว่าข้างเป็นตัวอย่างไร

เมื่อเข้าใจความเป็นอัตลักษณ์ และเอกลักษณ์ ก็จะเข้าใจถึงความเป็นอาเซียน และตัวตนที่แท้จริง ทิศทางการศึกษาคือหัวใจ และนโยบายหลักของปฏิญญานั้น นับว่ามีความสอดคล้องกับนโยบายการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์ ทั้งกรอบของปฏิญญา 3 เสาหลัก และ 5 นโยบาย กล่าวคือ พันธกิจ และนโยบายการจัดการศึกษาของมหาวิทยาลัยสงฆ์

มหาวิทยาลัยสงฆ์(มจร) สถาปนามาตั้งแต่ปี พ.ศ. 2463 จนกระทั่งถึงปัจจุบันเข้าปีที่ 119 นับว่าเป็นมหาวิทยาลัยในกำกับของรัฐที่มีอายุเก่าแก่ที่สุดในประเทศไทย และยังคงรักษาความเป็นอัตลักษณ์และเอกลักษณ์เอาไว้อย่างเหนียวแน่น กล่าวคือ เป็นมหาวิทยาลัยที่เปิดโอกาสทางการศึกษาให้กับทุกกลุ่มชนชั้นวรรณะหรือศาสนา โดยยึดตามแผนพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติที่ว่า “คนไทยทุกคนมีสิทธิเท่าเทียมกันที่จะได้รับโอกาสทางการศึกษา” แม้ไม่มีเงินก็สามารถเรียนที่มหาวิทยาลัยสงฆ์ได้ และปัจจุบันนักศึกษาที่เข้ามาศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์นี้ กลับมีสถิติที่น่าสนใจว่า มีนักศึกษาที่มาจากกลุ่มประเทศอาเซียน อย่าง เวียดนาม กัมพูชา ลาว พม่า หรือกลุ่มพี่น้องชาติพันธุ์อย่างรัฐฉานและไทยใหญ่จำนวนมากขึ้นทุกปี ความเป็นอินเตอร์ของมหาวิทยาลัยสงฆ์ตามนโยบายการรวมตัวของประชาคมอาเซียนนั้น ความจริงมีมายาวนานเนื่องจากกลุ่มประเทศที่เป็นสมาชิกอาเซียนสามในสี่เป็นประเทศที่มีประชากรที่นับถือพุทธศาสนา ดังนั้นการแลกเปลี่ยนทางการศึกษา ด้านศาสนาและวัฒนธรรมพระสงฆ์ในฐานะสมณะทูตเดินทางมาศึกษาศิลปวัฒนธรรมของสังคมไทย ตั้งแต่ครั้งสมัยสุโขทัย จนกระทั่งมีการสถาปนามหาวิทยาลัยสงฆ์ขึ้น จึงเป็นสถาบันที่รองรับกลไกรเรื่องการศึกษาในมหาวิทยาลัยสงฆ์นั่นเอง นับว่าเป็นพระวิสัยทัศน์อันยาวไกล ของล้นเกล้ารัชกาลที่ ๕ ที่พระองค์ทรงเป็นผู้สถาปนามหาวิทยาลัยนี้ขึ้นมา เพื่อที่จะสร้างตราหรือยี่ห้อให้กับสถาบันศาสนา เป็นสถาบันทางวิชาการ ที่จะให้เป็นที่ยอมรับของนานาชาติอารยะประเทศ ที่จะได้เข้าใจได้อย่างถูกต้อง ไม่มองศาสนาเป็นเพียงเรื่องของความเชื่อที่งมงายและเป็นเรื่องล้าหลังในสังคม หากแต่ในสังคมไทย พุทธศาสนา คือสถาบันและรากเหง้าของสังคมและวัฒนธรรมของคนไทย

ดังนั้นจะเห็นได้ว่ามหาวิทยาลัยสงฆ์จึงมีนโยบายที่สอดคล้องกับเสาหลักของประชาคมอาเซียน ด้วยปณิธานคือ มุ่งเน้นให้มีการเรียนรู้ตลอดชีวิต พัฒนาการกระบวนการดำรงชีวิตในสังคมด้วยศีลธรรม ชี้นำและแก้ไขปัญหาสังคมด้วยหลักพุทธธรรม และบริการวิชาการตามแนวทางพระพุทธศาสนาในระดับชาติหรือนานาชาติ จุดเน้น จุดเด่น (เอกลักษณ์ และอัตลักษณ์) ของมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย ภายใต้แผนนโยบายและพันธกิจหลักคือ การชี้นำ ป้องกัน หรือแก้ปัญหาสังคม 2 เรื่องคือ

1) ปลุกฝังจิตสาธารณะหรือจิตสำนึกทางสังคม รวมถึงให้บริการแก่สังคม ชุมชน และท้องถิ่น โดยการชี้นำสังคมในทางสร้างสรรค์ การยุติข้อขัดแย้งด้วยหลักธรรม และหลักวิชาการทางพุทธศาสนา

2) รู้จักนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาและแนวทางตามพระราชดำริไปปรับประยุกต์ใช้ในการแก้ปัญหาชีวิตและสังคม ตลอดจนการรวบรวมและจัดเก็บข้อมูลด้านศาสนาและศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้มหาวิทยาลัยเป็นแหล่งค้นคว้า ทำนุบำรุงรักษาภูมิปัญญาไทยและท้องถิ่น รวมทั้งสร้างชุมชนที่เข้มแข็งเพื่อให้มีภูมิคุ้มกันในสังคม

และมีวัตถุประสงค์หลักคือ ผลิตบัณฑิตให้มีความเป็นเลิศทางวิชาการพระพุทธศาสนาในระดับชาติและนานาชาติผลิตบัณฑิตให้เป็นคนดี คือ คิดดี พูดดี และทำดี ตามแนวทางพระพุทธศาสนา บริการวิชาการทาง

พระพุทธศาสนาแก่สังคมให้เกิดผลสัมฤทธิ์เป็นที่ประจักษ์ชัดเจนต่อสังคมให้มีความเข้มแข็งทางสังคม และมีคุณภาพทั้งด้านความรู้ความประพฤติ เป็นผู้นำสร้างสังคมไทยให้เป็นสังคมแห่งภูมิปัญญาการเรียนรู้ และ ศูนย์กลางทางวิชาการพระพุทธศาสนา ระดับนานาชาติต่อไป ฯลฯ

(ข้อมูลประชาสัมพันธ์ งาน ประกันคุณภาพ การศึกษามหาวิทยาลัยมหาจุฬาราชวิทยาลัย: www.mbu_qa@hotmail.com)

อุปสรรคและปัญหาในการรวมกลุ่มและความก้าวหน้าของอาเซียน

อุปสรรคและปัญหาในการรวมกลุ่มและความก้าวหน้าของอาเซียน ที่มีความแตกต่างกันหลายด้าน ได้แก่

 ความแตกต่างทางด้านการเมืองการปกครองของภูมิภาคคือ 10 ประเทศมีการปกครอง 4 แบบ คือ

1. ประชาธิปไตย ประกอบด้วย ไทย มาเลเซีย อินโดนีเซีย กัมพูชา สิงคโปร์ และฟิลิปปินส์
2. เผด็จการทหาร คือ พม่า
3. ระบอบกษัตริย์ คือ บรูไน
4. คอมมิวนิสต์ คือ ลาว และเวียดนาม

ในประเด็นนี้ประเทศที่ส่งผลให้เกิดปัญหากับอาเซียนมากที่สุดคือพม่า เนื่องจากการปกครองในระบอบเผด็จการทหารของพม่า ก่อให้เกิดการละเมิดสิทธิมนุษยชน ทำให้ประเทศตะวันตกซึ่งให้ความสำคัญกับประชาธิปไตยและการเคารพสิทธิมนุษยชนไม่เห็นด้วยมากนักที่อาเซียนรับพม่ามาเป็นสมาชิก โดยเฉพาะอย่างสหภาพยุโรปที่ต่อต้านการเข้าเป็นสมาชิกอาเซียนของพม่า รวมทั้งมีผลทำให้ความร่วมมือระหว่างอาเซียนและยุโรปต้องชะงักไปพอสมควร

 ความแตกต่างทางด้านวัฒนธรรม ภาษา ประวัติศาสตร์ และการนับถือศาสนา เนื่องจากประเทศในอาเซียนจะมีทั้งประเทศที่นับถือศาสนาพุทธ คริสต์ และอิสลาม

 การที่ประเทศในอาเซียนผลิตสินค้าเหมือนกันทำให้เกิดการแข่งขันกันมากกว่าจะนำไปสู่ความร่วมมือกัน

 ความแตกต่างในระดับการพัฒนาเศรษฐกิจ กล่าวคือมีบางประเทศที่มีระดับสูงและมีบางประเทศที่มีระดับการพัฒนาทางเศรษฐกิจต่ำมาก เช่น ลาว พม่า และกัมพูชาและเวียดนาม (CLMV) ปัญหานี้เป็นอุปสรรคที่สำคัญประการหนึ่งเพราะทำให้เกิดการจับกลุ่มเป็นกลุ่มย่อยในอาเซียน นั่นคือประเทศ CLMV พยายามร่วมมือกันโดยมีเวียดนามเป็นหัวหอก

 ความขัดแย้งในประวัติศาสตร์ ประเทศสมาชิกอาเซียนส่วนใหญ่เคยมีความขัดแย้งมาในประวัติศาสตร์ทั้งสิ้น เช่น ประเทศไทยขัดแย้งกับพม่ามาตั้งแต่ประวัติศาสตร์ หรือกับเวียดนามไทยเองก็มีการแข่งขันเพื่อชิงความเป็นใหญ่เหนือดินแดนขอมมาโดยตลอด การที่อาเซียนใช้ระบบฉันทามติในการขับเคลื่อนความร่วมมือทำให้ยากที่จะบรรลุเป้าหมายของความร่วมมือ

 วิถีอาเซียน (Asian Way) ก็เป็นอุปสรรคที่สำคัญของความก้าวหน้าในร่วมมือในอาเซียน ไม่ว่าจะเป็น -ดำเนินงานในลักษณะที่ไม่เป็นทางการสูง (Informality)

- ใช้การทูตในลักษณะที่ไม่เป็นข่าว
- ยึดการพูดจาหารือ (Dialogue) และหลักฉันทามติ (Consensus) เป็นหลักสำคัญ
- เน้นการหลบเลี่ยงปัญหามากกว่าการแก้ปัญหา

บทสรุป ข้อเสนอแนะในมุมมองของข้าพเจ้า

การดำเนินการด้านการจัดการศึกษาของไทยสู่ประชาคมเศรษฐกิจโลกจึงเป็นการเตรียมการเพื่อรองรับบริบทการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบันและอนาคต และวิสัยทัศน์ของประเทศไทยในปี 2558 ตามที่สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ได้กำหนดไว้ว่า “ คนไทยภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีมิตรไมตรีบนวิถีชีวิตแห่งความพอเพียง ยึดมั่นในวัฒนธรรมประชาธิปไตย และหลักธรรมาภิบาล การบริการสาธารณะขั้นพื้นฐานที่ทั่วถึง มีคุณภาพ สังคมมีความปลอดภัยและมั่นคง อยู่ในสภาวะแวดล้อมที่ดี เกื้อกูลและเอื้ออาทรซึ่งกันและกัน ระบบการผลิตเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม มีความมั่นคงด้านอาหารและพลังงาน อยู่บนฐานทางเศรษฐกิจที่พึ่งตนเองและแข่งขันได้ในเวทีโลก สามารถอยู่ในประชาคมภูมิภาคและโลกได้อย่างมีศักดิ์ศรี ”

ดังนั้นประเทศไทยจำเป็นต้องผนึกความร่วมมือทุกภาคส่วนของสังคมในการขับเคลื่อนการจัดการศึกษาของชาติไม่ว่าจะอยู่ภายใต้หน่วยงาน องค์กร หรือสถาบันใดก็แล้วแต่ ควรผนึกความร่วมมือในการจัดการศึกษากับอาเซียน เพื่อสร้างอาเซียนให้เป็นประชาคมที่มั่นคง เอื้ออาทรและร่วมแบ่งปันกันตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ในปี 2558 ภายใต้กฎบัตรที่มีแนวทางการพัฒนาไปสู่ความเจริญรุ่งเรืองในภูมิภาคด้วยกัน ดังคำขวัญที่ได้ตั้งปฏิญญาร่วมกันว่า “One vision, One identity, One Community; หนึ่งวิสัยทัศน์ หนึ่งเอกลักษณ์ หนึ่งประชาคม”

แหล่งอ้างอิง :

จุไรรัตน์ แสงบุญนำ. ความรู้เรื่องประชาคมอาเซียน (การเตรียมความพร้อมของไทยเพื่อการก้าวเข้าสู่ ประชาคมอาเซียน) ระยะ 5 ปี (พ.ศ.2554-2558) เอกสารอัดสำเนา, 2554.

http://www.thaimaster.info/pompilai/wannisa/asean/asean_info.html#end สืบค้น 5 มิถุนายน 2554.

หมายเหตุ: สืบค้นและรวบรวมโดย : ดร. ทรงศักดิ์ พรหมดี อาจารย์ประจำคณะศาสนาและปัญญา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ขอขอบคุณผู้ประเมินบทความ อาจารย์ ดร. สมหมายเปรมจิต ที่ปรึกษาคณะวุฒิชัยของมหาวิทยาลัยฯ และขอขอบคุณข้อมูลเพิ่มเติม จากอินเทอร์เน็ต สำนักบริหารยุทธศาสตร์และบูรณาการการศึกษาที่ 9